

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio De Statv In Qvo Sint Beatorvm Animae Post
Hanc uitam, ante ultimi iudicij diem**

Dévay Biró, Mátyás

[Nürnberg], [1537]

VD16 D 1300

Sancti Veteris Testamenti Aeqve Salvati, Vt Sancti in nouo testamento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34195

brarum, & patefient consilia cordium, & cæteri sancti, sub quorum nomine isti sese saginant, de tot delubris, habitibus, ceremonijs, nenijs, ac nundinationibus, a sola ratione, sine ullo uerbo Dei confictis, mirabuntur.

Cæterum si hulus scholasticæ doctrinæ tetigi, nō mihi, sed fratri ferant acceptum, scripturis res agenda erat, non conuicijs, non sycophantijs, non reuelationibus. Sed hic uide charissime lector, quo candore frater mecum egerit, cū sanctorum dormitionem, & ignorationem de nobis ex scripturis ueteris testamenti probassem, gloriatur hac unica glossa, hunc nodum soluisse. Manifestum est inquit, aucthores illos ante aduentum Christi fuisse, cum nondum cœli aperti fuerant, nondum ingressus superni paradisi, sed omnes ad inferna descendebāt. Frater prorsus ignorat fidei ac salutis rationem, quæ sit uis & potentia regni, sacerdotijq; Christi, nescit sanctos ueteris testamenti eadem fide, merito mortis Christi saluos factos, atq; sanctos noui testamenti. Sed ne hoc cuipiam uideatur absurdum, scripturis probandum est.

SANCTI VETERIS TESTAMEN
TI AEQVE SALVATI, VT SANCTI
in nouo testamento.

Quemadmodum fides, quæ est fiducia misericordiæ Dei, eadem est, & fuit semper, ita fructus & finis fidei idem est & fuit semper. Reportantes inquit Petrus finem fidei uestræ, salutem animarum uestrarum. Si una fides, ut Paulus Ephe. 4. dixit, finis quoq; fidei unus est, nempe salus, ac uita animarum omnium credentium. Io. 5. Qui credit in me &c. in iudicium non uenit, sed transiit de morte ad uitam. Si in infernū, quo sensu frater accipit, descendis
sent

fides est

Eph. 4.

Io. 5.

sent, haud dubie in iudicium descendissent, nec transissent
de morte ad uitā. Vt Christus adhuc in carne existens dicit.
Et Petrus omnium manifestiss. Acto. 15. nihil discreuit inē
nos & illos fide purificans corda illorum. Et continenter se
quitur: Sed per gratiam Domini nostri credimus saluari,
quemadmodum & illi.

Superius si percepimus, quid Deus sit, nempe, requies,
pax, beatitudo, foelicitas, summū bonum: mortui sancti,
ubi fuerint, sintq; uidere licet, quia in Deo, in requie, in bea
titudine. Sicuti enim illi, qui increduli fuerunt semper peri
erunt, non habita temporis ratione, sic fideles semper salua
ti sunt: Vt finis incredulitatis mors aeterna, ita finis fidei,
uita aeterna. Qui credit in me, non peribit, sed habet uitam
aeternā. Atqui sancti patres ueteris testamenti, crediderūt in
Christum, qui est heri et hodie, et in seculū seculi, Hebrae. 13.
Et qui occisus est ab origine mundi, Apoca. 12. Ergo saluati
sunt. Iacob, salua facta est anima mea. Ecclesiastici 1. In
die defunctionis suae benedicitur. 8. Ad gaudium uenire
uolumus. 11. Facile est Deo in die obitus, reddere unicuiq;
secundum uias suas. Prouerb. 1. Comedunt fructum uia
suarum. Hebrae. 2. Multos filios in gloriam adduxerat. Et
4. Introierunt in requiem, non terrae Canaan, sed immorta
litate, uel ut Salomon Eccltes 12. In domum aeternitatis,
non profecto in limbum, qui non est aeterna domus. Hebr.
11. Parauerat illis ciuitatem, de qua in Apocalypsi. Vidi ci
uitatem nouam descendantem de coelo a Deo paratam.
Et Christus latroni: hodie mecum eris in paradiso, non in
limbo emen tito. Noe iusticiae quae per fidem est, haeres est
institutus, Hebrae. 11.

Patres ueteris testamenti aequae crediderunt in Christum,
atq; nos. Christus quanquam semel est mortuus, sed eius mor
tis, efficacia, uirtus, fructus, effectus, aequae profuit illis atq;
nobis

Acto. 15.

Deus est

Hebrae. 13.

Apoca. 12.

Prouerb. 1.

Hebrae. 2.

2. Cor. 1.

Hebre. 10.

Threnon. 2.
Abacuc. 3.

Em. 27.

Esaie. 25.

Acto. 26.

nobis, illi credebāt in uenturum, nos credimus in exhibitū. Quando uero Christus natus est, passus est, mortuus est, illi non tunc saluati sunt, sed Christus tunc impleuit promissionem patribus factam; Nam in eo omnes promissiones Dei sunt etiā & Amen. 2. Corint. 1. Et 1. Cor. 15. Dico autē Iesum Christum ministrum fuisse circūcisionis, ad cōfirmandas promissiones patrum etc. Ut effectus Solis ante mortem Christi, si licebit uti exemplis, et post mortē idem extitit. Sic Christi mors eiusdem uirtutis ac potentiae extitit semp, cuius regnum ac sacerdotium aeternū est, efficax ac potens. Sol in hemisphærio nostro existens, aequè illuminat ad orientem, sicut ad occidentem. Mors Christi semel peracta, aequè saluauit illos, ut nos. Vnica enim oblatione consumauit sanctos in perpetuum. Hebræ. 10. Huc & extentæ in cruce manus quodamtenus alludere uidentur.

Hic est enim uerus ille Messias, Christus Iesus, Adamo primum, dehinc Abrahamo, Dauidi & omnib; sanctis promissus, ab omnibus prophetis depictus, dicit enim ille: Quē scripsit Moses & pphetæ, inuenimus Messiam a Nazareth. In hunc ex corde & toto corde crediderunt patres. Threnon. 4. Spiritus oris nostri, Christus dominus captus est in peccatis nostris &c. Abakuck 3. Ego autē in domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo.

De Dauide ex Ecclci 47. Christus purgauit peccata ipsius. Esa. 45. Israel saluatus est in Domino salute aeterna. Puer natus est nobis, & filius datus est nobis. Fidei oculus sine ulla temporis intercapedine, unum habet scopum, Christum qui est uerbum Dei, Acto. 26. ut accipiant, inquit ipse Paulo, remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos per fidem, quæ est in me.

Sed in hac salebra hæret. Qui potuisset fieri, inquit, ut Christo nondum nato, nondum mortuo, fuissent salui? si eorum

eorum salutis causa mors Christi fuit. Causa nondum exi-
stente, effectus extitit? Et sane uerissimi utuntur ratione,
si philosophiam spectes & rerum ordinem. Sed nobis uerbum
Dei lucerna est pedum nostrorum, quod nos audire tenemur.
Et hoc uno paradi-gmate propter meos fratres reddam illu-
strius. Est homo ingenti aere alieno, ut uel animam debeat,
pressus, nec est ullo modo soluendo, datur in manibus credi-
torum, ducitur ad mortem, interim adest quispiam magnae
authoritatis, & spectatae fidei homo, misertus illius, totum
debitum in se accipit, & quicquid debitori creditoribus
soluendum erat, de suo se soluturum, uera & immutabili pro-
missione, iuramentoque interueniente spondet, sicque per illo fi-
dem obstringit. Interrogo iam, Debitor est ne liber, a debi-
to, iure, obligatione creditorum? Profecto fateri cogaris, de-
bitorem ab obligatione creditorum esse liberum, nec magna
tenetur sollicitudine quando sponsor numeret creditoribus.
Adam protoplastes, erat hic debitor, & tota in eo posteri-
tas: creditores, lex, peccata, diabolus, mors, infernus, quibus
cum soluendo non esset, damnassent eum, & nos in eo, nisi
Deus ex sua ineffabili misericordia illius & nostri fuisset mi-
sertus, qui totum hoc debitum in se transtulit, satisfactio-
nem alienam, id est, semen mulieris, Christum Iesum, filium
suum promisit Adamo & omnibus nobis, huic promissio-
ni credentes Adam & omnes sancti, seruati sunt, liberati ab
omni iure legis & peccati, non ualde solliciti, quando uel quo
tempore ueniret Christus, cum sola fide in Dei promissio-
nem fuerint liberati, quanquam & in carne magno desiderio
eum uidere uoluerunt, ut de Simeone: Vtinam me hic in-
ueniret illa natiuitas. Et Matth. 13. Multi reges & prophete
uoluerunt uidere ea quae uos uidetis &c. Sed nec illis pro-
fuit quicquam, Christum uidisse in carne, si fidei expertes fu-
issent, ut impij qui eum occiderunt, sed eum fide uiderunt,

Verbum Dei lucerna

math. 13.

qua & seruati sunt, Io. 8. Abraham uidit diem meum & gauius est, quare fides illorum & nostra, non tempus aduentus ac mortis Christi, sed promissionem quæ est obiectum fidei respicit. Quocumque ergo tempore, promissioni crediderunt, pollicitationem spiritus acceperunt ex fide.

Iam liquet quam apposite scriptura recordetur de salute patrum, quancumque falsa fuerint quæ nobis quidam de limbo concionati sunt, quem limbum, qualem finxerunt fuisse, habes in eo cantico, quod Cum rex gloriæ, uocant, tenebras, uincula, carceres, uoces flebiles, lamenta &c. Ex scripturis uero didicimus, pacem, requiem, gaudium, refrigerium &c. illi cantico ex diametro pugnantia, hanc eandem scientiam dictis doctorum multis probare possim, sed breuitati studens pauca addam.

Beda Acto. 4. Si in nullo alio sed in Christo tantum, mundi salus est, ergo & patres ueteris testamenti eiusdem redemptoris, incarnatione et passione saluati sunt, qua nos saluari credimus, & speramus. Etsi enim sacramenta pro tempore ratione discrepent, fides tamen una eademque concordat.

Augustinus ad Dardanum cap. 17. Antiquis inquit iustis, aliquid occultum erat, cum tamen & illi eadem fide salui fierent, quæ fuerat suo tempore reuelanda. Non enim audemus fideles nostri temporis, præferre amicis Dei &c. Et post. Sicut autem illi, quando idem sacramentum occultum erat, credebant Christi incarnationem futuram, sic & nos credimus factam et a nobis autem & ab illis futurus expectatur ad iudicium eius aduentus.

Idem 45. tractatu in Ioannem: Ante aduentum domini nostri Iesu Christi quo humilis uenit in carne, præcesserunt iusti, sic in eum credentes uenturum, quomodo nos credimus in eum, qui uenit, tempora uariata sunt, non fides. Eadem fides utrosque coniungit, & eos qui uenturum esse, & eos qui eum

eum

eum uenisse crediderunt, diuersis quidem temporibus, sed utrosque per unum fidei ostium, hoc est, per Christum uideamus ingressos & cætera multa.

Idem ad Marcellinum. Quos æquauit fides, non reddunt inferiores sacramenta.

Hieronymus 32. q. 4. Quis ignorat sub alta dispensatione Dei, omnes retro sanctos, fuisse eiusdem meriti, ut nunc sunt Christiani.

Lyranus super 8. caput ad Rom. Considerandum quia secundum nullum tempus, nullus saluatur, nisi per Christum. Ista autem salus dupliciter potest hominibus applicari, uno modo per fidem. Et sic per Christum saluabant patres ueteris testamenti, id est, per fidem Christi uenturi, quanquam Lyranus super illa uerba Hezechiæ apud Esaiam: Vadam ad portas inferi &c. meminit limbi, in quo fuerunt patres, sed sine poena sensibili, ut ipsemet super 3. ca. ad Rom. exponit.

Idem in additione primi cap. ad Rom. Nam sicut antiqui iustificati fuerunt ex fide, qua crediderunt Deo promittenti salutem futuram per Christum, sic moderni iustificantur in fide, qua credunt Deum impleuisse per Christum promissionem prædictam, quod probat per Abakuk.

Idem cap. 10. eiusdem Epistolæ. Vnde patres ueteris testamenti non erant iustificati ex operibus legis, sed ex fide Christi, quia Acto. 15. dicit: Per fidem Ihesu Christi credimus saluari, sicut & illi. Athanasius in Epistolam ad Galat. Paret igitur non solum ante traditam legem, fidem ipsam benedicendi, & iustificandi uim habuisse, sed post conditam magis ac magis eandem seruasse.

Augustinus lib. 3. Hypognost. Omnes sancti Dei, qui ante aduentum fuere incarnationis domini nostri Iesu Christi, fide non alia, nisi quæ nunc est, salui facti sunt. Idem ibidem. Nam eandem ut dixi esse fidem, quæ salutem contulit in cognoscendo Deum, & illis, & nobis.

Haymo super primam Dominicam Aduentus. Sicut nos per fidem Dominicæ incarnationis, passionis, resurrectionis & ascensionis in coelum, saluamur, quia omnia credimus præterita. Sic per eandem fidem Iudæi saluati sunt, quia ante incarnationem filij Dei permanserunt in fide, credentes omnia futura, quæ nos credimus præterita. Sicut nos credimus dominum Iesum iam uenisse in mundum, & natum, & passum, ita illi crediderunt et nasciturum & passurum.

Hæc satis sit ostendisse patres eadem fide saluatos, iuxta ac noui testamenti sanctos, ne in re tam manifesta plus iusto curiosus esse uidear, Bonis uiris, & quibus ueritas cordi est satisfecisse uideor.

Sed quia in nuncupatoria epistola, frater, suam illam ueritatem multo ante retro actis seculis doctrina patrum primipilarium (ut ipsius uerbis utar) traditam, & diuinis reuelationibus cognitam esse dicit, quales hæc & aliæ reuelationes fuerunt (quia sathan transfiguratur in angelum lucis) operæ precium est uidere, multis em per falsas reuelationes impositum est.

Positio.

A CONDITO MUNDO NULLA

Contrarium uidetur

Matth. 17. Marc. 9. Luc. 9

ubi Moyses & Elias apparuit gloriati, item Matth. 27. a primis

discipulis. Sancti

& corpora eorum reser-

uata ac apparuerunt

omnes. Vide 7.

6. 4.

UNQVAM APPARUIT ANIMA,

nec sanctus quispiam.

Matth. 17. ubi Moyses

Thomas Aquinas uidit Paulum apostolum, postquam commentarijs in ipsius epistolas extremam manum posuisset, dicentem: Ante has commentaciones a nemine ipsius scripta fuisse intellecta. Reuelationes quæcunq; fuerint, siue Brigidanæ, siue Gregorianæ, ueræ quidem esse potuerunt, ut Pitonissæ, Samuelis apparitio, sed non illi, qui crediti sunt, sed dæmon in eorum specie, quorum et nomina præ se tulit, apparuit. Sic enim Augustinus Vigilantium scribit de